

JANA ŽILJAK GRŠIĆ

Rođena je 1972. u Zagrebu. Diplomirala je u umjetničkom području, na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Studij dizajna, a doktorirala u tehničkom području, na Grafičkom fakultetu u Zagrebu. Autorica je brojnih dizajnerskih rješenja u području grafičkog dizajna i dizajna sigurnosne grafike. Dobitnica je državne nagrade za znanost u području tehničkih znanosti za znanstveno otkriće 2010. Realizirani su joj brojni autorski dizajnerski radovi dobiveni na natječajima, među kojima i 1000 marka HP, marke: minerali i stijene, marka povodom 350 godina Sveučilišta u Zagrebu (nagrađena najljepša marka 2019.), vizualni identitet KBC Zagreb. Objavila je 123 znanstvenih, stručnih i preglednih radova. Redoviti je član Hrvatskog dizajnerskog društva i član suradnik Akademije tehničkih znanosti Hrvatske. Stalni je sudski vještak za grafičku tehnologiju, dizajn, dokumente, novac, slike,... Profesorica je na TVZ-u i na Sveučilištu Sjever.

VILKO ŽILJAK

Rođen je u 1946. u Sv. Ivanu Zelini, a od 1959 živi u Zagrebu, gdje je 1973. diplomirao na PMF-u, a 1981. doktorirao na Elektrotehničkom, stekavši naslov doktora tehničkih znanosti iz područja računalnih znanosti. Od 1982. je zaposlen na Grafičkom fakultetu gdje je voditelj katedre za tiskarski slog i računalnu tehniku, a u redovitog profesora u trajnom zvanju Grafičkog fakulteta izabran je 2004. godine. Redovni je član Akademije tehničkih znanosti hrvatske i dopredsjednik HATZ-a od 2009. Autor je i više od 510 znanstvenih i stručnih radova te dobitnik brojnih međunarodnih priznanja za svoj rad na razvoju digitalnog tiska. Bavi se istraživanjem, razvojem i primjenom informatičke, računalne i grafičke tehnike na širem području znanosti. Autor je prvih dokumenata Republike Hrvatske i koautor naših novčanica kune. Koautor je 5 patenata u području infracrvenih boja. Uveo je novu varijablu (Z) za mjerenje apsorpcije svjetlosti na 1000 nm. O njegovim radovima autori iz različitih područja objavili su prikaze, kritike i osvrte te monografiju ranih vizualnih istraživanja s računalom. Njegovi rani radovi kompjuterske grafike nalaze se u stalnom postavu MSU u Zagrebu. Član je ekspertnih timova iz različitih znanstvenih i stručnih područja.

Impresum

HRVATSKA UDRUGA LIKOVNIH UMJETNIKA I LIKOVNIH KRITIČARA
Izložbeni ciklus Zapisano u genima /izložba Jana Žiljak Gršić i Vilko Žiljak
23. 10. – 20. 11. 2020.

Muzej Prigorja, Trg Dragutina Domjanića 5, Sesvete

nakladnik: HULULK za nakladnika: SANDA BAJZEK autor stručne koncepcije i predgovora: SANDA STANAČEV BAJZEK

prijevoz: Darko Židak tehnički postav: Josip Kovačević

dizajn i grafička priprema: Tamara Brmbota tisak: Grafoland d.o.o. Naklada: 100kom

Jana

Vilko

ŽILJAK

zapisano u genima

MARLYN
MONROE

Tipografski portret Marlyn Monroe / IR- Potpis
ispis na ploteru, 100 x 700 cm

I znanost i (je) umjetnost“

Talent je zapisan u genima, kažu mnogi. Neki pak tvrde kako je za uspjeh potrebna karizma. Drugi ističu kako je ipak upornost ta koja se na kraju najviše isplati. No, ukoliko nemate ništa od navedenog, za uspjeh će možda biti dovoljno samo to da imate utjecajne roditelje. Jesu li geni čvrsto uporište za sigurnu valorizaciju i komparaciju? Otac **Vilko Žiljak** i njegova kćer **Jana Žiljak Gršić**, oboje profilirani i u grafičkoj struci uspješni autori, idealan su dvojac koji je potvrdno odgovorio mojoj želji da se genetici kao znanstvenoj disciplini odgovori umjetničkom. Jer, ne samo što su otac i kćer koji se bave istovjetnim vizualnim izričajem, već što i u samoj kreaciji svoga rada virtuozno spajaju znanost i umjetnost.

Za svoje predstavljanje, voljno se podlažući mojoj komparativnoj valorizaciji, izabrali su svoje recentne računalne grafike koje nužno percipiramo kao artefakte jedne „posebne umjetnosti“. One koja je produkt sinergije znanosti i likovne umjetnosti, odnosno sinestezija dvaju umijeća, ukoliko prihvatimo davno postavljenu tezu Nauma Gaba da je i znanost umijeće (odnosno jedna vrsta umjetnosti). Stoga njihove genske kompatibilnosti ili različitosti ne možemo utvrditi prije postavljanja teze o njihovoj grafici kao izričaju umjetničkog. Participiranjem na brojnim izložbama i likovnim kritikama koje govore u prilog njihovom permanentnom djelovanju u području računalne grafike, Žiljci su dokazali da vizualizacija fizikalno-matematičkog poimanja svijeta ima elemente stvaralačkog, jer svaki napor prema spoznaji, kako je to lijepo zapisao sam Vilko Žiljak u katalogu svoje izložbe održane 1975. u zagrebačkom MSU: „ima elemente stvaralačkog, jer matematički jezik samo je jedan od oblikovnih alata koji, ukoliko su autorska inventivnost, znatiželja i poriv za kreacijom na visini, može preoblikovati spoznaju u vizualizaciju likovnog svijeta. A svijest o toj slobodi upotrebe raznorodnih sredstava rađa želju da se ta sloboda iskoristi stvaralački. U biti riječ je o užitku stvaranja, želji stvaranja novih vrijednosti bez obzira na koji način to radili. Doista, od samih početaka rada na računalnoj grafici djelovanje Vilka Žiljka ocjenjivano je epitetom „novo“, a ta anticipirajuća činjenica od ranih 1970-ih, prerasla je u imperativ neprestanog stremljenja za novim, kako u znanstvenoj metodi kao njegovoj glavnoj vokaciji, tako i umjetničkoj koju je od prve izložbe 1973. spretno spajao i realizirao alatima znanstvenog. **Vilko Žiljak** bio je jedan od prvih autora koji su počeli koristiti matematičke algoritme za generiranje slika. Tako je stvoren novi grafički vizualni jezik predstavljen izložbama Novih tendencija kao umjetničko djelo pionira u računalnoj umjetnosti. U svojim prvim grafikama Žiljak je koristio grafički znak koji pronalazi na tipkovnici računala, a koji je u funkciji obrisa i ispuna ovisno o njegovom obliku i debljini, pa je i slagan obzirom na gustoću u određenim razmacima, a sve je to podešavano izračunima matematičkog algoritma. Danas, kompjuterska grafika ipak nije područje koja izučava algoritme za crtanje ili za programiranje grafičkih sučelja. Već je to grafika koja obuhvaća stvaranje, pohranjivanje i obradu slikovnog sadržaja pomoću računala, a te potencijale maksimalno i s posebnom kreativnošću koriste Žiljci, kontinuirano osuvremenjavajući računalnu grafiku i na sadržajnoj i formalnoj razini. Naime, Vilko Žiljak otac je infrared inovacije i koautor pet patenata u području infracrvenih boja, uvodeći i novu varijablu „Z“ za mjerenje apsorpcije svjetlosti na 1000 nm, a svoj izum implementira i u računalnu grafiku, te kao njen pionir, postaje i prvi autor novog djela koje dualnošću vizualne informacije koju nosi, koncept „slike u slici“ pokazuje na sasvim novi način. No, Vilko Žiljak samo je jedan od nosećih stupova znanstveno-inovatorskog tima koji je izumio patent – Infraredesign. Neizostavna autorska osobnost kada govorimo o Infraredizajnu kao novom vizualnom izrazu, drugi noseći stup, upravo je njegova kćer **Jana Žiljak Gršić**.

na naslovnici: Tipografski portret / IR Autoportret, ispis na ploteru u boji, 100 x 70 cm (detalj)

A tu genske podudarnosti ne počinju i ne završavaju. Iako je diplomirala u umjetničkom području, na Studiju dizajna, doktorirala je i djeluje u „očevom“ tehničkom području, na Grafičkom fakultetu. Autorica je brojnih dizajnerskih rješenja u području grafičkog dizajna i dizajna sigurnosne grafike, ali i inovacija koje je u njihovu izradu unijela. U svom grafičkom dizajnu, kao interdisciplinarnoj grani Jana uz tipografiju, ilustraciju, fotografije i naravno tisak, kombinira i znanja infrared tehnologije prenoseći vizualnom komunikacijom snažniju ideju i još dublju poruku. Upravo takve jesu i njene najnovije grafike. Rezultat su usporedne izvedbe fotografije, konkretno foto-portreta i latiničnog slova kao znaka i osnovnog gradivnog elementa „slike“.

Takvom gradnjom Jana je promijenila i samo značenje odnosno ulogu slova, ali i značenje same slike koju sada i gledamo i čitamo. Tako ispis ujedno biva i slikom i prenositeljem poruke. Ta složena izvedba kreiranja pisma koje svojim brojnim i različitim vrijednosnim debljinama tvori sliku, izvorni je Janin dizajnersko-umjetnički projekt, u kojim nastavlja kontinuitet stvaranja novoga „made in Žiljak“. Kao pandan Janinim „tipografskim portretima“ Vilko Žiljak za ovu izložbu također kreira uradak s dvostrukim sadržajem – jednim za vizualno, a drugim za infracrveno područje. Radi se naime o računalnoj grafici kojom je za V sustav kreirana apstraktna kompozicija tvorena od isprepletenih linija i nedefiniranih, nepravilnih geometrijskih formi, dok je za Z sustav u „sliku“ ugrađena individualizirana grafika, tj. također računalom generirana fotografija portreta određene osobe. Skriven portret u infrared linijskoj grafici je novo rješenje koje uključuje blizance tiskarskih procesnih bojila, tako da razlomljeni model podržava pokrivenost bojila pa je skriveni portret separiran u rasponu od bijelih do gotovo crnih partikula.

No, ima li u uradcima oca i kćeri umjetnosti ili sve ostaje u domeni primjenjivog i dekorativnog? Vilko Žiljak već je sam na to odgovorio, a kvalitetom vlastitog rada oboje su to i potvrdili kreativno se izražavajući pomoću sofisticirane tehnologije, predstavljajući nam jedno od lica umjetnosti, a preko njega i vječnu žudnju upoznavanja vlastita „jastva, kao nužnosti kojom kaos objektivnog svijeta možemo preobraziti u Božanski red, neovisno kreiramo li svoje spoznaje, odnosno misli alatima znanstvenog, filozofskog ili umjetničkog. Dokazuju da kompjuterska grafika nije intelektualna igra, tek matematički proračun, već je umjetnička vrijednost zasnovana na kreativnoj produkciji naših misli. No zaključujem, da vrijednost oca Vilka Žiljka i kćeri Jane Žiljak Gršić nije u kriteriju apsolutne novosti već se ona očituje u kontinuitetu održivosti djelovanja na najvišoj potenciji. Djelovanje Vilka Žiljka ima već pravu tradiciju iskušavanja i premošćivanja granica vlastitih sposobnosti, a ipak jedinstvenu liniju koja povezuje njegove rane grafika iz pionirske faze 70-ih s njegovim recentnim infrared grafikama. Za njim kćer Jana nimalo ne zaostaje. Ista koloristička egzaltacija i ujednačenost registra i sada je na djelu u njihovoj najnovijoj fazi, sa svim posebnostima što proizlaze iz promijenjenih tehničkih pretpostavki projicirane „slike“. Stoga ne samo da Žiljci nisu slučajno došli do tog iznašašća nego su i vrlo dosljedno razvili najveći broj njegovih latentnih mogućnosti. Jer svrha i cilj nisu revolucija, nego evolucija; kontinuitet u neprekidnom trajanju, originalnost u sličnostima, korak po korak naprijed. Mali korak za njih, ali možda veliki za čovječanstvo.

Sanda Stanačev Bajzek

Sanda Bajzek BPP/ IR portret
računalna grafika, 100 x 70 cm
www.vilko.ziljak.hr/v110.mp4

na naslovnici: „3B2 KolciRotacijaA1P“, računalna grafika u boji, 100 x 70 cm (detalj)

